

לקוטי שיחות

Likutej Sichot

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

דצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פרשת בראשית

Bereschit

Dieses Heft ist eine erste Probeversion, wenn Sie Anmerkungen, Ergänzungen oder Korrekturen haben, lassen Sie uns diese gerne wissen.

ב"ה

Vorwort

Wir freuen uns sehr, das erste Likut auf Deutsch anlässlich des neuen Beginns der Tora-Lesung am kommenden Schabbat Bereschit zu veröffentlichen.

Die Lehre des Rebbe ist in unterschiedlichen Werken abgedruckt. Das besondere an der Likutei Sichot ist, dass der Text nach der Bearbeitung vom Rebbe korrigiert, mit Genauigkeit bearbeitet und zum Druck freigegeben wurde. Daher haben wir auch auf Deutsch versucht so nah wie möglich an der Hebräischen bzw. Jiddischen Sprache zu bleiben. Die Likutei umfasst insgesamt 39 Bücher und wurde bereits in mehrere Sprachen übersetzt.

Dieses Projekt wurde anlässlich der 25. Jahrzeit des Rebbe als gemeinsames Projekt von Chabad Lubawitsch Berlin und Hamburg ins Leben gerufen. Wir hoffen sehr, dass wir in diesem Jahr noch weitere Sichot veröffentlichen werden.

Mit dem Wachstum des jüdischen Lebens in Deutschland in den vergangenen Jahren und dem zunehmenden Interesse am Lernen von Tora und Chassidut, ist die Veröffentlichung dieser Sichot eine gute Botschaft für deutschsprachige Juden und ein guter Start in das neue Jahr 5780.

Hoschana Raba 5780

Rabbiner Shlomo Bistrizky

Rabbiner Yehuda Teichtal

בראשית

(לקוטי שיחות חלק ל' שיחה א' לפרשת בראשית)

גם הענין ד"להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם".

– ומוכן שאין לדמות נדו"ד להא שארז"ל⁴ בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים – הרי, שמדת הדין היתה בראש ותחילת המחשבה בכריאת העולם –

כי (נוסף ע"ז דשם מדובר לפני הבריאה, אבל הבריאה בפועל היתה על ידי אשר "שיתף עמו מדת הרחמים"⁵; הרי) מה שעלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין אין פירושו שהמכוון העיקרי הוא (לדון ולענוש את הנבראים, אלא להיפך, "זהו⁶ בחי' תכלית הטוב"^{6*} שע"י אימת הדין ויראת העונש יימנעו מלהיות חוטאים ורשעים? משא"כ

א. "בעשרה¹ מאמרות נברא העולם ומה ת"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

וידועה הקושיא² – הרי הקב"ה הוא עצם הטוב וטבע³ הטוב להטיב, ואיך אפ"ל דמה שהקב"ה ברא את העולם בעשרה מאמרות הוא כדי "להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות"?!

וביותר תמוה – שהמשנה מקדימה ענין זה לפני "וליתן שכר טוב לצדיקים", כאילו שהענין ד"להפרע מן הרשעים" דוקא הוא עיקר כוונת הבריאה בעשרה מאמרות?

דבפשטות הי' צ"ל לכאורה בסדר הפוך: עיקר בריאת העולם (בעש"מ) – שכמובן בריאתו היא למען קיומו – הוא ליתן שכר טוב לצדיקים ולשומרי מצוות, אלא שבכדי שתהי' אפשריות הבחירה, צריך להיות

4) פרש"י פרשתנו בתחלתו ד"ה ברא אלקים. וראה פסיקתא רבתי פ' בחדש השביעי (ב). ב"ר פי"ב, טו.

5) ובלשון רש"י "הקדים מדת רחמים כו".

6) כחפורש בכ"מ (אצל עונש) "וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יוסיפו לעשות" וכיו"ב (ראה יג, יב. שופטים יז, יג, יט, כ. תצא כא, כא), ובפרש"י (שופטים יז, יג) – פש"מ – שמפני זה היו מעבדין הדין (כשחמור ביותר) "עד הרגל"; וכן בנוגע לשכר (רמב"ם הל' תשובה רפ"ט בארוכה). וראה בארוכה ד"ה שובה ישראל תרג"ט (ושם, "שיש יתרון במדה"ד על מדת החסד ורחמים בג' דברים". ע"ש). – ראה לקמן הערה 47.

6*) ל' ד"ה שובה ישראל שם (ע' כז).

7) ועפמ"ש"נ ומבשרי אחזה אלוקה (איוב יט, כז): חושך שבטו שונא בנו (משלי יג, כד) ולעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת (סוטה מז, א). ובכ"מ.

1) משנה אבות רפ"ה.
2) נחלת אבות (להאברבנאל) כאן, הובא במדרש שמואל ד"ה ובאלו הפירושים.
3) מאמרי אדה"ז – אתהלך לאזניא (ע' קפו). עטרת ראש שער ר"ה פ"ח, ור"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' ה) – בשם הע"ח. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שער היחוד והאמונה פ"ד (עט, א). ונד.

Bereschit

(Likutej Sichot Vol. 30. Seite 1.)

1. „Die Welt¹ wurde mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen. Was lernen wir daraus? Denn sie hätte auch mit nur einem Satz erschaffen werden können. Es geschah jedoch, um das Böse, dass die Welt zerstört, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, zu tilgen und um den Gerechten, die die Welt stützen, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, großen Lohn zu geben“.

Berühmt ist die Frage²: der G-tt ist doch das Gute selbst, und von seiner Natur³ tut er nur Gutes, denn wie kann man sonst sagen, dass der Grund, warum G-tt die Welt mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen hat

„um das Böse, das die Welt zerstört, die mit zehn Sätze erschaffen wurde, zu tilgen“?!

Vielmehr ist zu verstehen, dass die Mischna mit „um das Böse zu tilgen“ beginnt, noch vor „und um den Gerechten großen Lohn zu geben“, woraus man verstehen kann, dass das die wichtigste Absicht ist, warum G-tt die Welt mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen hat.

Denn die Reihenfolge sollte anders herum sein: die Absicht der Erschaffung der Welt (mit Hilfe von zehn Sätzen) – und es ist selbstverständlich, dass mit der Erschaffung gemeint ist, dass die Welt bestehen soll – ist, den Gerechten, die die Welt stützen, den großen Lohn zu geben. Jedoch, um die Möglichkeit den eigenen Weg zu wählen zu haben, gibt es auch die Idee „das Böse, das die Welt zerstört, zu tilgen“.

1) Pirkej Awou 5, 1.

2) Nachalat Awot (Verfasst von der Abarbanel), wurde im Medrasch Schmueel Paragraph „ube'elu hapiruschim“ zitiert.

3) Ma'amarej Admuar Hasaken – Ethalech Liosnija (Seite 166). Ateret Rosch – Scha'ar Rosch Haschana 8 und Ma'amar Ata-Echad von dem Mittleren Rebbe (Ma'amarej Admur Haemzai Kuntresim Seite 5) – von Etz Chajim. Emek Hamelech Scha'ar Scha'aschuej Hamelech Anfang Kapitel 1. Scha'ar Hajichud wehaEmuna Kapitel 4 (79, 1) und mehr.

בראשית

(לקוטי שיחות חלק ל' שיחה א' לפרשת בראשית)

גם הענין ד"להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם".

– ומוכן שאין לדמות נדו"ד להא שארז"ל⁴ בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים – הרי, שמדת הדין היתה בראש ותחילת המחשבה בכריאת העולם –

כי (נוסף ע"ז דשם מדובר לפני הבריאה, אבל הבריאה בפועל היתה על ידי אשר "שיתף עמו מדת הרחמים"⁵, הרי) מה שעלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין אין פירושו שהמכוון העיקרי הוא (לדון ולענוש את הנבראים, אלא להיפך, "זהו⁶ בחי' תכלית הטוב"^{6*} שע"י אימת הדין ויראת העונש יימנעו מלהיות חוטאים ורשעים⁷; משא"כ

א. "בעשרה¹ מאמרות נברא העולם ומה ת"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

וידועה הקושיא² – הרי הקב"ה הוא עצם הטוב וטבע³ הטוב להטיב, ואיך אפ"ל דמה שהקב"ה ברא את העולם בעשרה מאמרות הוא כדי "להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות"?!

וביותר תמוה – שהמשנה מקדימה ענין זה לפני "וליתן שכר טוב לצדיקים", כאילו שהענין ד"להפרע מן הרשעים" דוקא הוא עיקר כוונת הבריאה בעשרה מאמרות?

דבפשטות ה' צ"ל לכאורה בסדר הפוך: עיקר בריאת העולם (בעש"מ) – שכמובן בריאתו היא למען קיומו – הוא ליתן שכר טוב לצדיקים ולשקיימים את העולם, אלא שבכדי שתהי' אפשריות הבחירה, צריך להיות

4) פרש"י פרשתנו בתחלתו ד"ה ברא אלקים. וראה פסיקתא רבתי פ' בחדש השביעי (ב). ב"ר פי"ב, טו.

5) ובלשון רש"י "הקדים מדת רחמים כו".

6) כחפורש בכ"מ (אצל עונש) "וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יוסיפו לעשות" וכיו"ב (ראה יג, יב. שופטים יז, יג, יט, כ. תצא כא, כא), ובפרש"י (שופטים יז, יג) – פש"ט"מ – שמפני זה היו מעבדין הדין (כשחמור ביותר) "עד הרגל"; וכן בנוגע לשכר (רמב"ם הל' תשובה רפ"ט בארוכה). וראה בארוכה ד"ה שובה ישראל תרג"ט (ושם, "שיש יתרון במדה"ד על מדת החסד ורחמים בג' דברים". ע"ש). – ראה לקמן הערה 47.

6*) ל' ד"ה שובה ישראל שם (ע' כז).

7) ועפמש"ג ומבשרי אחזה אלוקה (איוב יט, כו): חושך שבטו שונא בנו (משלי יג, כד) ולעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת (סוטה מז, א). ובכ"מ.

1) משנה אבות רפ"ה.
2) נחלת אבות (להאברבנאל) כאן, הובא במדרש שמואל ד"ה ובאלו הפירושים.
3) מאמרי אדה"ז – אתהלך לאזניא (ע' קפו). עטרת ראש שער ר"ה פ"ח, וד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' ה) – בשם הע"ח. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. שער היחוד והאמונה פ"ד (עט, א). וכו'.

Und es ist auch verständlich, dass man unser Thema nicht mit dem was unsere Weisen gesagt⁴ haben, vergleichen kann. Zuerst bestand die Absicht die Welt auf Grund der Gerechtigkeit zu erschaffen, als Er aber sah, dass die Welt dann nicht bestehen könne, verband Er die Barmherzigkeit mit der Gerechtigkeit – also sehen wir, dass die Gerechtigkeit der erste Gedanke bei der Erschaffung der Welt war.

Denn (nicht nur dort ging es um die Zeit vor der Erschaffung, sondern die tatsächliche Erschaffung kam durch das, was G-tt tat „Er verband die Barmherzigkeit mit der Gerechtigkeit“⁵ und das) was G-tt am Anfang dachte: die Welt mit Gerechtigkeit zu erschaffen, bedeutet nicht, das der Hauptgedanke G-ttes bei der Erschaffung der Welt die

Menschen zu bestrafen war. Im Gegenteil: „das⁶ ist der Zweck des Guten“^{6a} – durch Furcht vor Gerichten und Strafen werden die Menschen vorsichtig, um ohne Sünden und Böses zu sein⁷. Anders ist es aber in unserer Mischna. Hier wird betont, dass die Erschaffung mit zehn Sätzen „um das Böse zu tilgen“ ist.

2. Die Kommentare⁸ haben entsprechend der Genauigkeit der Mischna „um das Böse zu tilgen“ (und nicht „Strafe zu geben“) geantwortet, dass die

6) Wie mehrmals erklärt (zum Thema Strafe) „und ganz Israel höre und fürchte sich und man nicht mehr vornehme ...“ usw. (Rehe 13, 12. Schoftim 17, 13. 19, 20. Tetzte 21, 21), - den einfachen Sinn des Verses zu bringen – aus diesem Grund hat man die Durchführung der Strafe verzögert (im schweren Fall) „bis der Feiertage“, und so ist es bezüglich Belohnung (Rambam, Tschuwa Anfang Kapitel 9). Siehe auch Mamar Schuwa Israel 5659 (dort „es gibt Vorteile bei den strengen Attributen auf Güte- und Erbarmen-Attribute i 3 Bereichen“). – siehe weiter Hinweis 47.

6*) Mamar Schuwa Israel (Seite 27).

7) Wie geschrieben „und von meinem Fleische werde ich G-tt sehen“ (Ijob 19 26). „Wer seine Rute spart, hasst seinen Sohn, aber wer ihn liebhat, sucht ihn früh heim mit Züchtigung“ (Mischlej 13, 24). „ständig soll Links ablehnen aber Rechts näherbringen“ (Sota 47a) und mehr.

8) Midrasch Schmueel Abs. We'efschar od.

4) Raschi in unserem Satz „Bara Elokim“. Siehe auch Psikta Rabati Absatz „Bachodesch Haschwi'i“ (2). Bereschit Raba 12, 15.

5) Mit Raschi's Wörtern: „schickte Er die Barmherzigkeit voran und verband sie mit der Gerechtigkeit“

לצדיקים, שכר גדול יותר כי מקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

ג. ויובן בהקדם קושיא כללית:

בהמשך הפרק מובאים כמה דברים שמספרם עשרה – וצריך ביאור: מדוע לא הובא דבר הכי עיקרי – שהתורה ניתנה בעשרת הדברות?

[ואין לומר שזהו משום שבדבר זה אין חידוש, כי מפורש בתורה שהם "עשרת הדברים"¹¹ – כי גם בין הדברים המפורטים ישנם כאלה שידוע ומפורש שהם במספר עשרה, ולדוגמא: "עשרה"¹² נסיונות נסו אבותינו כו' שנאמר¹³ וינסו אותי זה עשר פעמים¹⁴]

ובפרט ע"פ מאמר חז"ל¹⁵ ע"פ¹⁶ "עשרה עשרה הכף בשקל הקודש", שהעשרה מאמרות מכוונים כנגד עשרת הדברות,¹⁷ דמזה מוכח שהמספר דעשרה מאמרות (שבו פתח התנא) שייך להמספר דעשרת הדברות.

ד. וי"ל נקודת הביאור בכל זה:

במשנתנו מודגש כי הבריאה בעשרה מאמרות היא "להפרע מן הרשעים".

ב. במפרשים⁸ תירצו ע"פ דיוק לשון המשנה "להפרע מן הרשעים" (ולא – "להעניש את הרשעים"), שכוונת המשנה היא – שהקב"ה רוצה (לא במיתתן של רשעים, להענישם "בדרך נקמה להשמיד להרוג ולאבד", כ"א) "להאריך אפי' ולגבות דילי"⁹ – בדרך פרעון; כי "אלו הי' נברא העולם במאמר אחד לבד אז הרשעים המאבדים את העולם ברשעתם. הם פוגמים אותו המאמר שבו נברא העולם. ולא נשאר דבר בלתי פגום כי הכל נברא במאמר אחד ואין מקום להאריך אפו עליהם. כי כבר פגמו את הכל. אמנם עתה נברא בעשרה מאמרות. כדי להפרע מן הרשעים בדרך פרעון ולא בדרך נקמה".

אמנם, פירוש זה מסביר רק שגם הענין ד"להפרע מן הרשעים" הוא תוצאת טובו וחסדו של הקב"ה (שרוצה להאריך אף גם לרשעים¹⁰), אבל עדיין אינו מתרץ כלל מה שהתנא מקדים פרעון הרשעים לשכר הצדיקים. שהרי הענין ד"להפרע מן הרשעים" הוא סו"ס טעם נוסף בכוונת בריאת העולם בעשרה מאמרות (כדי שתבוא תועלת גם לרשעים), אבל עיקרו, לכאורה, הוא בשביל נתינת שכר

8) מדרש שמואל כאן בתחלתו ד"ה ואפשר עוד.

9) ל' חז"ל – ב"ר פס"ז, ד. ירושלמי ביצה פ"ג ה"ח.

ועוד.

10) ולהעיר מתוס' ב"ק ג, ריש ע"ב.

11) תשא לד, כח. ואחחנן ד, יג. עקב יוד, ד.

12) סוף משנה ד.

13) שלח יד, כב.

14) אבל י"ל שאינה חלוקה בפ"ע כ"א המשך לתחילת המשנה עשרה נסים; או להמשנה שלפנ"ז עשרה נסיונות, שזה הי' הנתינת כח לישראל – ראה מדרש שמואל שם.

15) חז"ל יא, ב ואל"ך. וראה גם חז"ל מג, רע"א. צג, סע"ב.

16) נשא ז, פו.

17) ובחז"ל שם מפרט השייכות דכל דיבור למאמר המתאים. וראה בארוכה פירוש שער ב פ"ג. ואכ"מ.

Absicht des Mischna ist, dass G-tt will (nicht den Tod des Bösen oder sie „aus Rache zu zerstören, zu töten und zu vernichten“ oder zu strafen, sondern) „geduldig zu sein und seines zu sichern⁹ – als Tilgung“; weil, „hätte die Welt nur mit einem Satz erschaffen werden können, hätten die Bösen - die die Welt mit Bosheit zerstören - diesem Satz schaden können und nichts wäre geblieben, weil alles nur mit diesem einzigen Satz erschaffen wurde. Es bleibt damit für G-tt keine Möglichkeit geduldig mit ihnen zu sein, weil sie alles schädigen. Jetzt, wo die Welt mit zehn Sätzen erschaffen wurde, um das Böse zu tilgen und nicht Rache zu nehmen“.

Jedoch, diese Erklärung erläutert nur, dass das „Böse zu tilgen“ kommt von G-ttes Güte (dass er auch geduldig mit den Bösen ist¹⁰), aber es erklärt immer noch nicht

warum der Tanna (in der Mischna) mit der Tilgung des Bösen vor dem Lohn des Gerechten anfängt. Denn das „um das Böse zu tilgen“ ist ein zusätzlicher Grund, warum die Welt mit zehn Sätzen erschaffen wurde (damit sie – die Bösen – auch nützen), aber der Hauptgrund, angeblich, ist es den Gerechten Lohn zu geben, größerer Lohn, weil sie die Welt, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, stützen.

3. Es wird mit einer allgemeinen Frage erklärt:

Weiter in dem Kapitel werden einige Sachen in Zusammenhang mit der Zahl Zehn erwähnt und es wird eine Erklärung benötigt, warum die aller wichtigste Sache ist, dass die Tora mit zehn Worten gebracht wurde, nicht erwähnt wird?

[Man kann nicht sagen, dass das der Grund ist, weil es nichts Neues ist und es steht bereits in der Tora: „die Zehn

9) Bereschit Raba 67, 4. Talmud Jeruschalmi Bejza 3, 8 und mehr.

10) Siehe Tosfot Baba Kama Anfang 50b.

לצדיקים, שכר גדול יותר כי מקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

ג. ויובן בהקדם קושיא כללית:

בהמשך הפרק מובאים כמה דברים שמספרם עשרה – וצריך ביאור: מדוע לא הובא דבר הכי עיקרי – שהתורה ניתנה בעשרת הדברות?

[ואין לומר שזהו משום שבדבר זה אין חידוש, כי מפורש בתורה שהם "עשרת הדברים"¹¹ – כי גם בין הדברים המפורטים ישנם כאלה שידוע ומפורש שהם במספר עשרה, ולדוגמא: "עשרה"¹² נסיונות נסו אבותינו כו' שנאמר¹³ וינסו אותי זה עשר פעמים"¹⁴].

ובפרט ע"פ מאמר חז"ל¹⁵ עה"פ¹⁶ "עשרה עשרה הכף בשקל הקודש", שהעשרה מאמרות מכוונים כנגד עשרת הדברות¹⁷, דמזה מוכח שהמספר דעשרה מאמרות (שבו פתח התנא) שייך להמספר דעשרת הדברות.

ד. וי"ל נקודת הביאור בכל זה:

במשנתנו מודגש כי הבריאה בעשרה מאמרות היא "להפרע מן הרשעים".

ב. במפרשים⁸ תירצו ע"פ דיוק לשון המשנה "להפרע מן הרשעים" (ולא – "להעניש את הרשעים"), שכוונת המשנה היא – שהקב"ה רוצה (לא במיתתן של רשעים, להענישם "בדרך נקמה להשמיד להרוג ולאבד", כ"א) "להאריך אפי" ולגבות דילי"⁹ – בדרך פרעון"; כי "אלו ה' נברא העולם במאמר אחד לבד אז הרשעים המאבדים את העולם ברשעתם. הם פוגמים אותו המאמר שבו נברא העולם. . ולא נשאר דבר בלתי פגום כי הכל נברא במאמר אחד ואין מקום להאריך אפו עליהם. . כי כבר פגמו את הכל. אמנם עתה נברא בעשרה מאמרות. . כדי להפרע מן הרשעים בדרך פרעון ולא בדרך נקמה".

אמנם, פירוש זה מסביר רק שגם הענין ד"להפרע מן הרשעים" הוא תוצאת טובו וחסדו של הקב"ה (שרוצה להאריך אף גם לרשעים)¹⁰; אבל עדיין אינו מתרץ כלל מה שהתנא מקדים פרעון הרשעים לשכר הצדיקים. שהרי הענין ד"להפרע מן הרשעים" הוא סו"ס טעם נוסף בכוונת בריאת העולם בעשרה מאמרות (כדי שתבוא תועלת גם לרשעים), אבל עיקרו, לכאורה, הוא בשביל נתינת שכר

(11) תשא לו, כח. ואתחנן ד, יג. עקב יוד, ד.
 (12) סוף משנה ד.
 (13) שלח יד, כב.
 (14) אבל י"ל שאינה חלוקה בפ"ע כ"א המשך לתחילת המשנה עשרה נסים; או להמשנה שלפנ"ז עשרה נסיונות, שזה ה' הנתינת כח לישראל – ראה מדרש שמואל שם.
 (15) זח"ג יא, ב ואילך. וראה גם זח"ב מג, רע"א. צג, סע"ב.
 (16) נשא ז, פו.
 (17) ובזח"ג שם מפרט השייכות דכל דיבור למאמר המתאים. וראה בארוכה פירס שער ב פ"ג. ואכ"מ.

(8) מדרש שמואל כאן בתחלתו ד"ה ואפשר עוד.
 (9) ל' חז"ל – ב"ר פס"ז, ד. ירושלמי ביצה פ"ג ה"ח. ועוד.
 (10) ולהעיר מתוס' ב"ק ג, ריש ע"ב.

Worte¹¹, weil neben den anderen Sachen, die dort erwähnt sind, ist bekannt, dass sie mit der Zahl Zehn verbunden ist. Zum Beispiel „Zehn¹² Mal versuchten unsere Vorfahren“ etc., wie es heißt¹³: Bis jetzt versuchten sie Mich zehn Mal¹⁴“].

Laut der Lehre unserer Weisen¹⁵ zu dem Satz¹⁶ „jede flache Schale zehn, nach dem Schekel des Heiligtums“, sind die zehn Sätze gegenüber den zehn Wörtern absichtlich¹⁷, daraus ist zu verstehen, dass die Zahl der zehn Sätze (womit der Tanna der Mischna

beginnt) mit der Zahl der zehn Worte verbunden ist.

4. Der Kern der Erklärung ist folgender:

Der Grund, warum der Tanna die Sachen mit der Zahl zehn ausführt, ist, um deutlich zu machen wie wichtig sie sind. Denn die Zahl zehn ist eine „vollständige Zahl“. Dies kann man im Zusammenhang mit verschiedenen Themen finden und es wird in einigen Büchern behandelt¹⁸; zum Beispiel: A. alles hat drei Maße: Länge, Breite und Tiefe und jeder von ihnen enthält auch die drei: Kopf, Innen und Ende und zusammen mit dem Ort wo sie stehen, haben wir zehn. Und wie der Maimonides schreibt¹⁹ „er selbst und die neun, die ihn umgeben. B. Das Menschenleben: jede zehn Jahre ist ein eigener Zeitraum, wie am Ende des Kapitels geschrieben steht „mit Zwanzig etc., mit Dreißig etc.“.

11) Ki-Tisa 34, 28. Waetchanan 4, 13. Ekew 10, 4.

12) Ende Mischna 4.

13) Schlach 14, 22.

14) Man muss aber sagen, dass dies kein Thema für sich ist, sondern als Voraussetzung für den Beginn der Mischna „Zehn Wunder“ zu sehen ist, oder zu der vorherigen Mischna „zehn Prüfungen“, denn das hat dem Volk Israel die Kraft gegeben. Siehe Midrasch Schmuel.

15) Sohar III 11, 2. Siehe auch Sohar II 43, 1. 93, 2.

16) Nasso 7, 86.

17) Im Sohar III (dort) wird die Verbindung zwischen jedem ‚Satz‘ mit jedem ‚Wort‘ erläutert. Siehe auch im Pardes Scha´ar 2, 3. Kapitel.

18) Siehe Pardes Sha´ar 2 Kapitel 1 und 2 (siehe auch Sha´ar 8 Kapitel 25). Iben Esra Schmot 3, 15.

19) Im Buch Milot-Halgajon Sha´ar 10.

אמנם כ"ז הוא דברים דבריאת העולם, היות ונקבע בעולם ששלימות היא במספר עשרה; אבל התורה היא למעלה מהעולם, ולכן אין מקום לומר שנתיתנה בעשרת הדברות – מורה על מעלתה וחשיבותה, כדלקמן.

ה. הסברת הענין:

סיבת הדבר, ששלימות כל ענין היא כשהוא במספר עשרה, הוא לפי שכך הוטבע בהבריא מהבורא ית' – שהקב"ה ברא את עולמו בעשרה מאמרות המכוונים (כנזכר במפרשי המשנה כאן²⁴) נגד עשר ספירות העליונות, ומזה נמשך ונקבע בכל העולמות (בלשון הידוע: בכל סדר ההשתלשלות) ששלימותם היא כאשר הם במספר עשרה.

אמנם אין פירוש הדברים שהשלימות דמספר עשרה הוא ענין הכרחי בעצם – כי ח"ו לומר שיש דבר שהקב"ה מוכרח בו –

אלא שכך עלה ברצונו יתברך, בבחירתו החפשית, להאציל עשר ספירות, "עשר ולא ט' עשר ולא יא"²⁵, וכתוצאה מזה היא השלימות דמספר עשר בכל עניני העולם²⁶. והיינו שזהו דבר המסוכב לאחרי שעלה ברצונו של

הטעם שהתנא מפרט את אלה הדברים הקבועים במספר עשרה, הוא להדגיש בזה את גודל חשיבותם של דברים אלו – כי עשר הוא "מספר השלם". וכפי שאנו מוצאים שלימות מספר זה בנוגע לכמה ענינים, וכמובא בספרים¹⁸; (לדוגמא: א) כל דבר הוא בעל שלש קוטרים, אורך רוחב ועומק, וכל אחד מהם כלול מג', ראש תוך סוף (סת"ר), וביחד עם המקום ה"סובלם" הרי זה מספר עשר. ובלשון הרמב"ם¹⁹: העצם וט' המקרים. (ב) בחיי האדם, שכל עשר שנים הן תקופה בפ"ע, כסיום הפרק "בן עשרים כו' בן שלשים כו'"; (ג) בנפש האדם – שיש לה עשר כחות²⁰;

והשלימות שבמספר עשרה היא גם בעניני מצוות: בהצטרף יחדיו עשרה מישראל הרי זו עדה קדושה (וכל בי עשרה שכינתא שריא²¹); בכמה ענינים – "העשירי יהי' קודש"²². ועוד²³.

אשר עפ"ז מובן שהמספר עשרה (מספר שלם) של הדברים המפורטים בהמשניות (דפרק זה), מורה על חשיבות שלהם ומעלת שלימותם של דברים אלו.

18 ראה פרדס שער ב פ"א-ב (וראה גם שער ח פכ"ה).
ראב"ע לשמות ג, טו.

19 ספר מלות ההגיון שער יו"ד.

20 תניא רפ"ג. ועוד.

21 סנהדרין לט, א. וראה אגה"ק סכ"א.

22 בחוקותי כז, לב.

23 וראה מדרש מעשה תורה אות יוד. ולהעיר גם מפ"י הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"א מ"א (יד, ד. טז, א ואילך).

24 ראה מדרש שמואל כאן ד"ה והחסיד ז"ל בסופו.

וראה גם חז"ב מב, ב ואילך.

25 ספר יצירה פ"א מ"ד.

26 וכן צ"ל בנוגע לטעם הפרדס ש"ב פ"ו ועוד –

שכ"ז הוא לאחרי שעלה ברצונו ונעשה זה גדר העולם

(האצילות) כו'. וראה אוה"ת על מדר"ל וענינים ע' טט.

לקו"ש ח"כ ע' 87 הערה 13 בשוה"ג.

C. Die Seele des Menschen (Nefesch), die zehn Kräfte hat²⁰.

Die Vollständigkeit dieser Zahl ist auch bei den Mitzwot (Gebote) zu finden: wenn zehn Juden zusammenkommen heißt es „Heilige Gruppe“ (die g-ttliche Gegenwart ruht, wann immer zehn Juden zusammen sind²¹); einige Dinge – „das zehnte sei heilig“²² und mehr²³.

Daraus ist zu verstehen, dass die Zahl zehn (vollständige Zahl) aller Sachen, die in dieser Mischna aufgeführt sind, auf die Bedeutung und Vollständigkeit dieser Sachen zeigt.

Jedoch sind das alles Sachen, die mit der Erschaffung der Welt verbunden sind, denn so wurde bestimmt, dass die Vollständigkeit die Zahl Zehn

ist; aber wegen der Tora, die höher über der Welt steht, können wir nicht sagen, dass ihr Vorteil und Wichtigkeit zu erkennen ist, weil sie mit zehn Worten gegeben wurde.

5. Die Erklärung der Sache:

Der Grund warum die Vollständigkeit jeder Sache, wenn sie mit der Zahl zehn verbunden ist, ist, weil G-tt sie so in der Natur der Welt verankert hat – denn G-tt hat seine Welt mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen, die absichtlich den zehn Sefirot gegenüberstehen (wie die Kommentatoren des Mischna hier²⁴ erwähnen) und davon wurde es in alle Welt (genannt Seder Ha-Hischtalschelut, eine Reihe von Zwischenstadien) getragen, dass sie vollständig sind, wenn sie in der Zahl zehn sind.

Jedoch, es bedeutet nicht, dass die Vollständigkeit der Zahl zehn erforderlich ist, denn

20) Tanja Anfang Kapitel 3. Und mehr.

21) Sanhedrin 39,1. Sehe auch Igeret-HaKoddesch ende Kapitel 23.

22) Bechukotaj 27, 32.

23) Siehe Midrasch Ma'ase-Tora Absatz 10. Auch von Rabbi Mosche Butril auf Sefer-Jezira Kap. 1 Abs. 41 (14, 4, 16, 1 und weiter) zu kommentieren.

24) Sehe Midrasch Schmuel Abs. Wehachasid z"l am Ende. Sehe auch Sohar II 42, 2 und weiter.

זה, כ"א להיפך – להיות התורה ה"דיפתראות" של כל הבריאה, הרי מספר העשרה שבה ניתפרטה, הוא המסבב שלימותו של מספר זה בכל עניני הבריאה. והיינו, שבהן ועל ידן (דמספר עשרה שבתורה) – גילוי רצונו ית' (שלמעלה מטעם) שכל סדר ההשתלשלות יהי' מוגדר ובא לשלימותו במספר עשרה,

ע"ד בהמשל, שהדיפתראות מבטאים ומגלים את רצונו של האומן הבונה את הבית.

ולכן, אין למנות הענין דעשרת הדברות שבתורה בין הדברים (שבמשניות אלו) שהם במספר עשרה – כיון שמספר זה (בתורה) לא בא לגלות מעלה וחשיבות בתורה, כ"א להיפך, כנ"ל – החשיבות דמספר עשר באה ומסוכבת מזה שהדברות שבתורה הן במספר עשר דוקא, כתוצאה מזה נעשה מספר "עשר" חשוב (ולא שעשה"ד הם חשובים ביותר בגלל שהם במספר עשר).

ו. והנה, לא זו בלבד שהשלימות דמספר עשרה אינו ענין המוכרח בסדר הבריאה, וסיבתו (הראשונה) היא רק רצונו ובחירתו ית' (שלמעלה מטעם) – אלא עוד זאת, שגם לאחרי שהוקבע כן בטבע הבריאה, אין הקב"ה ח"ו מוכרח בזה, וביכלתו לשנות כו'.

כלומר: עם היות שלאחרי שנברא העולם על ידי עשרה מאמרות (המכוונות כנגד העשר ספירות) הרי

הקב"ה לבחור במספר עשר, ומזה – שלימותו דהמספר בכל עולם ובכל מדריגה; אבל לפני (ולמעלה מן) עליית רצון זה (להאציל עשר ספירות) הרי אין שייך לומר שהשלימות היא במספר עשר דוקא או במספר אחר וכו',²⁷

נאיילו בחר הקב"ה לברוא את העולם במספר אחר של ספירות – ע"ד לשון המשנה כאן "במאמר אחד יכול להבראות" – אז היתה השלימות במספר זה דוקא].

ועפ"ז יוכן גם בנוגע למספר העשרה שבתורה (עשרת הדברות):

ידוע מאמר חז"ל²⁸ שהתורה היא כלי אומנתו של הקב"ה – "דיפתראות ופיניקסאות", שעל ידם ברא הקב"ה את העולם. ומובן, שאין הכוונה רק לבריאת עולם הזה הגשמי, אלא בריאת כל העולמות היא על ידי התורה. ומזה, שגם גדרי העולם (כולל גם זה ששלימות עניניו מוגדרת במספר עשרה) נבראו על ידי התורה.

ובזה יוכן, דמה שהתורה ניתנה במספר עשרה ("עשרת הדברות"), אין זה משום, מסוכב מהשלימות שבמספר

(27) וברוגמת כללות ענין הבריאה, שאף שנאמרו כמה טעמים ע"ז בזהר וע"ח (בנין דישתמדועון, שיתגלו שלימות כוחותיו וכו' – ראה המשך תרס"ו בתחלתו (ע"ד ואלך). המשך ר"ה תש"ב פט"ז ואלך. ועוד) – ה"ז לאחרי שנתלבש באורות וכלים דאצילות, אבל שרשו ומקורו הוא למעלה מהטעם לגמרי, כמאמר אדה"ז שהוא מצד התאווה שלמעלה מטעם (ראה המשך תרס"ו שם (ע"ז ואלך) ותש"ב שם (פ"ט). ועוד).

(28) ב"ר בתחלתו.

man kann nicht sagen, dass es eine Regel gibt, die G-tt einhalten muss, sondern es war G-ttes Wille, sein freiwilliger Wille, zehn Sefirot zu delegieren, „zehn und nicht neun, zehn und nicht elf“²⁵ und die Folge ist, dass alles in der Welt bei der Zahl zehn vollkommen²⁶ ist. D.h., dass das das indirekte Ergebnis ist, nach dem G-tt die Zahl zehn gewählt hat. Von ihm wurde die Vollständigkeit dieser Zahl in alle Welt und alle Stufen getragen. Aber vor (und über) dem Beginn des Willens (die zehn Sefirot zu erschaffen) kann man nicht sagen, dass die Vollständigkeit in der Zahl zehn oder einer anderen Zahl ist²⁷.

25) Sefer Jezira 1, 4.

26) Und so ist das auch der Grund bei der Pardes 2, 6 und mehr. Dass das alles ist, nachdem G-tt mit seinem Willen die Einstellungen der Welt gemacht hat. Siehe Or-HaTora Marazal weInjanim Seite 69. Likutej-Sichot 20 Seite 87 Fußnote 13.

27) Als Beispiel: die gesamte Erschaffung, auch wenn im Buch Sohar und im Etz-Chaim mehrere Gründe erwähnt wurden (siehe Anfang Hemschech 5666 (ab Seite 4). Hemschech Rosch-Haschana 5702 ab Kapitel 16 und mehr) – diese sind aber nach dem Wille in Orot weKelim eingekleidet sind, aber in seiner Quelle, ist er höchst über Verstand,

[Und hätte G-tt eine andere Zahl von Sefirot gewählt um die Welt zu erschaffen, wie in der Mischna steht „Denn eigentlich hätte sie auch mit nur einem Satz erschaffen werden können“ – dann wäre die Vollständigkeit in dieser Zahl].

Daraus wird auch bezugnehmend auf die Zahl zehn in der Tora („die Zehn Worte“) verstanden:

Unsere Weisen haben gelehrt²⁸ das die Tora G-ttes Handwerkszeug „Diagramme und Notizblöcke“ ist, und mit denen hat G-tt die Welt erschaffen. Und natürlich, damit ist nicht nur die Erschaffung der materialistischen Welt gemeint, sondern die aller Welten. Und daher auch die Definition der Welt (inklusive der Definition der Vollständigkeit der Zahl zehn),

wie der Spruch von Admur-Hasaken: es kommt von der Lust, die höher als eine Begründung ist (siehe Hemschech 5666 (ab Seite 7) und 5702 (Kapitel 19) und mehr).

28) Anfang Bereschit-Raba.

זה, כ"א להיפך – להיות התורה ה"דיפתראות" של כל הבריאה, הרי מספר העשרה שבה ניתפרטה, הוא המסבב שלימותו של מספר זה בכל עניני הבריאה. והיינו, שבהן ועל ידן (דמספר עשרה שבתורה) – גילוי רצונו ית' (שלמעלה מטעם) שכל סדר ההשתלשלות יהי' מוגדר ובא לשלימותו במספר עשרה,

ע"ד בהמשל, שהדיפתראות מבטאים ומגלים את רצונו של האומן הבונה את הבית.

ולכן, אין למנות הענין דעשרת הדברות שבתורה בין הדברים (שבמשניות אלו) שהם במספר עשרה – כיון שמספר זה (בתורה) לא בא לגלות מעלה וחשיבות בתורה, כ"א להיפך, כנ"ל – החשיבות דמספר עשר באה ומסובבת מזה שהדברות שבתורה הן במספר עשר דוקא, כתוצאה מזה נעשה מספר "עשר" חשוב (ולא שעשה"ד הם חשובים ביותר בגלל שהם במספר עשר).

ו. והנה, לא זו בלבד שהשלימות דמספר עשרה אינו ענין המוכרח בסדר הבריאה, וסיבתו (הראשונה) היא רק רצונו ובחירתו ית' (שלמעלה מטעם) – אלא עוד זאת, שגם לאחר שהוקבע כן בטבע הבריאה, אין הקב"ה ח"ו מוכרח בזה, וביכלתו לשנות כו'.

כלומר: עם היות שלאחרי שנברא העולם על ידי עשרה מאמרות (המכוונות כנגד העשר ספירות) הרי

הקב"ה לבחור במספר עשר, ומזה – שלימותו דהמספר בכל עולם ובכל מדריגה; אבל לפני (ולמעלה מן) עליית רצון זה (להאציל עשר ספירות) הרי אין שייך לומר שהשלימות היא במספר עשר דוקא או במספר אחר וכו' ²⁷.

נזכיר בחר הקב"ה לברוא את העולם במספר אחר של ספירות – ע"ד לשון המשנה כאן "במאמר אחד יכול להבראות" – אז היתה השלימות במספר זה דוקא].

ועפ"ז יובן גם בנוגע למספר העשרה שבתורה (עשרת הדברות):

ידוע מאמר חז"ל ²⁸ שהתורה היא כלי אומנתו של הקב"ה – "דיפתראות ופיניקסאות", שעל ידם ברא הקב"ה את העולם. ומובן, שאין הכוונה רק לבריאת עולם הזה הגשמי, אלא בריאת כל העולמות היא על ידי התורה. ומזה, שגם גדרי העולם (כולל גם זה ששלימות עניניו מוגדרת במספר עשרה) נבראו על ידי התורה.

ובזה יובן, דמה שהתורה ניתנה במספר עשרה ("עשרת הדברות"), אין זה משום, מסובב מהשלימות שבמספר

(27) ובדוגמת כללות ענין הבריאה, שאף שנאמרו כמה טעמים ע"ז בזהר וע"ה (בנין דישתמדוען, שיתגלו שלימות כוחותיו וכו' – ראה המשך תרס"ו בתחלתו (ע' ד ואילך). המשך ר"ה תש"ב פט"ז ואילך. ועוד) – ה"ז לאחר שנתלבש באורות וכלים דאצילות, אבל שרשו ומקורו הוא למעלה מהטעם לגמרי, כמאמר ארה"ז שהוא מצד התאוה שלמעלה מטעם (ראה המשך תרס"ו שם (ע' ז ואילך) ותש"ב שם (פ"ט). ועוד).
(28) ב"ר בתחלתו.

die durch die Tora erschaffen wurden.

Daraus ist verständlich, dass die Tora, die mit der Zahl zehn gegeben wurde („die Zehn Worte“), nicht indirekt das Ergebnis der Vollständigkeit dieser Zahl ist, sondern genau das Gegenteil, weil die Tora die „Diagramme“ der Erschaffung ist, ist die Zahl zehn, mit der sie gegeben wurde, die Ursache das alles in der Welt mit dieser Zahl vollständig ist. D.h. mit und durch sie (der Zahl zehn in der Tora) wurde G-ttes Wille (der über dem Verstand steht) zum Ausdruck gebracht, dass der gesamte Seder Ha-Hischtalschelut (Reihe von Zwischenstadien) definiert wird und seine Vollständigkeit mit der Zahl zehn erreicht.

Wie bei dem Gleichnis, das die Diagramme entdecken und zum Ausdruck den Willen des Künstlers bringen, der das Haus baut.

Und deswegen soll man nicht die Sache der Zehn Worte, die in der Tora zwischen den

Sachen (die in der Mischna), die in der Zahl zehn mitzählen, denn diese Zahl (in der Tora) ist nicht, um zu zeigen wie bedeutungsvoll sie ist, sondern das Gegenteil: die Bedeutung der Zahl zehn kommt daher und indirekt von dem, dass die zehn Worte in der Tora genau die Zahl zehn sind. Als Ergebnis davon wird die Zahl zehn wichtig (und nicht, dass die zehn Worte wichtig sind, weil sie die Zahl zehn sind).

6. Und siehe, nicht nur, dass die Vollständigkeit der Zahl zehn kein Muss ist in der Reihenfolge der Erschaffung und der (erste) Grund dafür nur G-ttes Wahl und Wille (der über der Begründung steht) ist – sondern noch mehr, dass auch nach der Verankerung der Vollständigkeit der Natur in der Welt, G-tt immer noch nicht gezwungen ist und es noch ändern kann.

Zu sagen, auch wenn nach der Erschaffung der Welt mit Hilfe von zehn Sätzen (die gegenüber den zehn Sefirot

להשמיענו רק מה שהי' יכול להיות בעבר, כ"א לומר ג"כ שגם עתה (שנברא העולם בעשרה מאמרות) ישנה יכולת זו,³¹

אלא שמכיון שיכולת זו היא למעלה מן העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, הרי גם פעולתה היא בענין שאינו לפי גדרי העולם. כדלקמן.

ז. שני ענינים הנ"ל בנוגע להבריאה (א) אשר עניני והנהגות הבריאה כולם הם באופן דלא ישבותו (כולל) – השלימות דמספר עשרה, מאחר שנבראו על ידי העשרה מאמרות; (ב) "במאמר אחד יכול להבראות" – יכולתו ית' שאינה מוגדרת בשום גדר, ופועלת בעולם לא לפי גדרי העולם] – ישנם גם בעבודת האדם:

(א) האדם הוא נברא מוגבל ומוגדר בגדרי וסדרי הבריאה – ובלשון חז"ל³² אין סומכין על הנס. (ב) מאחר שנשמת כל איש ישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש",³³ לכן בכחו "להגיע" ולעבוד את השם³⁴ באופן שלמעלה מן הבריאה.

ובכללות (וגם כפי שהעולם במילואו נברא, והאדם בשלימותו), הם שני סוגי העבודה – עבודת הצדיקים ועבודת

כל עולם ועולם (וכל דבר ודבר) שלמותו מוגדרת במספר עשרה (ואי אפשר לנו לצייר אחרת) – ועד שגם עניני תורה ויהדות מוגדרים במספר זה דוקא (כנ"ל) – מ"מ, זהו רק מצדנו, הנבראים, שנבראו מעשרה מאמרות; אבל מצד הקב"ה שאינו מוכרח ברצונו ח"ו, הרי גם לאחרי שקבע כן בעולמו, ביכלתו ית' לשנות, לברוא, או לעשות ענין בהבריאה ששלימותו אינו במספר עשר, ויתרה מזה – ענין שאינו בגדרי הבריאה בכלל.

[ע"ד כללות ענין הנסים שבאים לשדד מערכות הטבע: עם היות שהעולם מתנהג לפי חוקי הטבע, וכמש"נ בתורה²⁹ "זרע . . . ויום ולילה לא ישבותו" – מ"מ הרי פשוט שזהו רק לפי שכן קבע הקב"ה, אבל אינו ענין הכרחי כלל וכלל ח"ו אצלו ויכול לשנות גדרי הטבע כפי שיעלה ברצונו ית'; ולפעמים עושה הקב"ה נסים לשדד מערכות הטבע, שבזה נראה לעין כל אשר גם לאחרי קביעתם של חוקי הטבע, אין הקב"ה מוכרח בהם ח"ו, וביכלתו ית' לשנות כו".³⁰]

וזהו ג"כ אחד מהפירושים בדברי התנא כאן "בעשרה מאמרות נברא העולם כו' והלא במאמר אחד יכול להבראות": אין כוונת התנא בזה

(29) נח ח, כב.

(30) להעיר מחינוך מצוה כא, דמה שבא לנו מצות רבות על זכירת יציאת מצרים "לפי שהוא לנו אות ומופת גמור בחידוש העולם וכי יש אלוקה כו' ובידו לשנות כפי שיחפוץ בכל זמן מהזמנים כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילנו כו'". ועד"ז בכ"מ.

(31) ראה אזה"ת שם ע' נב.

(32) ראה פסחים סד, ב.

(33) תניא רפ"ב.

(34) כיון ש"אני נבראתי לשמש את קוניי" (קידושין בסופה).

absichtlich sind), immerhin die Vollständigkeit jeder Welt (und jeder Sache) mit der Zahl zehn definiert wird (und wir können es uns anders nicht vorstellen) – bis hin zu Sachen des Judentums und der Tora, die mit dieser Zahl auch definiert werden – das ist aber nur von unserer Seite, von der Seite des Geschöpfes, die mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen wurden; aber von Seiten Gottes, der an seinen Willen nicht gebunden ist, auch nach dem er das in der Welt verankert hat, kann er das immer noch ändern, neues erschaffen oder etwas neues in die Welt bringen, so dass seine Vollständigkeit nichts mit der Zahl zehn zu tun hat, und vielmehr – etwas, das überhaupt nicht durch Definitionen der Welt eingeschränkt ist.

[Wie zum Beispiel Wunder, die das Natursystem ändern: auch wenn die Welt laut der Naturgesetze geführt ist, wie

es in der Tora heißt²⁹ „Saat...Tag und Nacht sollen nie aufhören zu wirken“ – immer noch ist es klar, dass es so ist, weil G-tt es so wollte, aber es bedeutet nicht, dass er selbst daran gebunden ist und er kann die Naturgesetze ändern wie er will; manchmal vollbringt G-tt Wunder und ändert das Natursystem, was zeigt, dass auch nach Festlegung der Naturgesetze, G-tt nicht daran gebunden ist und sie ändern kann³⁰].

Und das ist auch eine der Erklärungen der Mischna: „die Welt wurde mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen. Denn eigentlich hätte sie auch mit nur einem Satz erschaffen werden können“: die Absicht der Tanna ist nicht uns zu lehren was in der

29) Noach 8, 22.

30) Sehe Chinuch Mitzwa 21: warum haben wir mehrere Mitzwot über das Andenken an den Auszug aus Ägypten? „Weil es für uns, dass die Welt existiert ein Wunder ist und zeigt das es G-tt gibt etc. und es liegt jeder Zeit in seinen Händen, wie er möchte, das zu ändern, wie er bereits in Ägypten die Naturgesetze für uns geändert etc.“ und ähnlich steht es in weiteren Büchern.

להשמיענו רק מה שהי' יכול להיות בעבר, כ"א לומר ג"כ שגם עתה (שנברא העולם בעשרה מאמרות) ישנה יכולת זו³¹,

אלא שמכיון שיכולת זו היא למעלה מן העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, הרי גם פעולתה היא בענין שאינו לפי גדריו העולם. כדלקמן.

ז. שני ענינים הנ"ל בנוגע להבריאה (א) אשר עניני והנהגות הבריאה כולם הם באופן דלא ישבותו (כולל) – השלימות דמספר עשרה, מאחר שנבראו על ידי העשרה מאמרות; (ב) "במאמר אחד יכול להבראות" – יכולתו ית' שאינה מוגדרת בשום גדר, ופועלת בעולם לא לפי גדריו העולם] – ישנם גם בעבודת האדם:

(א) האדם הוא נברא מוגבל ומוגדר בגדריו וסדריו הבריאה – ובלשון חז"ל³² אין סומכין על הנס. (ב) מאחר שנשמת כל איש ישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש"³³, לכן בכחו "להגיע" ולעבוד את השם³⁴ באופן שלמעלה מן הבריאה.

ובכללות (וגם כפי שהעולם במילואו נברא, והאדם בשלימותו), הם שני סוגי העבודה – עבודת הצדיקים ועבודת

כל עולם ועולם (וכל דבר ודבר) שלימותו מוגדרת במספר עשרה (ואי אפשר לנו לצייר אחרת) – ועד שגם עניני תורה ויהדות מוגדרים במספר זה דוקא (כנ"ל) – מ"מ, זהו רק מצדנו, הנבראים, שנבראו מעשרה מאמרות; אבל מצד הקב"ה שאינו מוכרח ברצונו ח"ו, הרי גם לאחרי שקבע כן בעולמו, ביכלתו ית' לשנות, לברוא, או לעשות ענין בהבריאה ששלימותו אינו במספר עשר, ויתרה מזה – ענין שאינו בגדריו הבריאה בכלל.

[ע"ד כללות ענין הנסים שבאים לשדד מערכות הטבע: עם היות שהעולם מתנהג לפי חוקי הטבע, וכמש"נ בתורה²⁹ זרע . . . ויום ולילה לא ישבותו" – מ"מ הרי פשוט שזהו רק לפי שכן קבע הקב"ה, אבל אינו ענין הכרחי כלל וכלל ח"ו אצלו ויכול לשנות גדריו הטבע כפי שיעלה ברצונו ית'; ולפעמים עושה הקב"ה נסים לשדד מערכות הטבע, שבזה נראה לעין כל אשר גם לאחרי קביעתם של חוקי הטבע, אין הקב"ה מוכרח בהם ח"ו, וביכלתו ית' לשנות כו'³⁰].

וזהו ג"כ אחד מהפירושים בדברי התנא כאן "בעשרה מאמרות נברא העולם כו' והלא במאמר אחד יכול להבראות": אין כוונת התנא בזה

(29) נח ח, כב.

(30) להעיר מחינוך מצוה כא, דמה שבא לנו מצות רבות על זכירת יציאת מצרים "לפי שהוא לנו אות ומופת גמור בחידוש העולם וכי יש אלוהה כו' ובידו לשנות כפי שיחפוץ בכל זמן מהזמנים כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילנו כו'". ועד"ז בכ"מ.

(31) ראה אזה"ת שם ע' נב.

(32) ראה פסחים סד, ב.

(33) תניא רפ"ב.

(34) כיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני' (קידושין בסופה).

Vergangenheit sein könnte, sondern auch zu sagen, dass es auch jetzt (dass die Welt mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen wurde) diese Möglichkeit gibt³¹.

Nur, weil diese Möglichkeit der zehn Sätze mit denen die Welt erschaffen wurde besteht, kann ihre Wirkung auch über die Grenzen der Welt erreicht werden. Wie folgend:

7. Die zwei oben erwähnten Sachen bezüglich der Erschaffung [(A), dass das Verhalten und die Sachen der Welt „nie aufhören zu wirken“ werden (auch – die Vollständigkeit der Zahl zehn, denn sie wurde mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen); (B) „Denn eigentlich hätte sie auch mit nur einem Satz erschaffen werden können“ – G-ttes Möglichkeit, die durch keine Grenze eingeschränkt ist, wirkt in der Welt nicht laut der Definitionen] – ist auch beim

Dienst der Menschen an G-tt (G-ttedienst) zu finden.

A) Der Mensch ist ein Geschöpf, der beschränkt ist und sich über die Grenze und Ordnung der Welt definiert – so wie es geschrieben steht³² vertraut man keinem Wunder. B) weil die Seele des Juden „ist buchstäblich ein Teil G-ttes von droben“³³, deswegen hat er die Kraft „zu erreichen“ und G-tt zu dienen³⁴ in einer Art und Weise, die über der Erschaffung steht.

Und allgemein (auch wie die Welt voll und der Mensch ganz erschaffen wurde) gibt es zwei Arten von Diensten – der Dienst des Gerechten (Awodat HaZaddikim) und der Dienst der Umkehr (Awodat HaTschuwa) – der Unterschied zwischen beiden ist³⁵: der Dienst des Gerechten ist wie

31) Siehe Or-Hatora Seite 52.

32) Psachim 64b.

33) Tanja Anfang 2. Kapitel.

34) Weil „ich erschaffen wurde, um meinem Schöpfer zu dienen“ (Kidduschin Ende).

35) Über den weiteren Inhalt siehe auch Ma'amar Bajom Haschmini 5740 Ende Absatz 3 (Sefer HaMa'amarim melukat 1, ab Seite 366).

(וכנ"ל, שהשלימות בכל עניני הבריאה תלוי' במספר עשר דוקא); אבל עבודת התשובה שהיא למעלה מסדר הרגיל

– רגיל עד כ"כ שהאומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה ⁴²

היא באופן ד"בכל מאדך" ⁴³, למעלה ממדידה והגבלה דמספר עשר (וכחות הנפש), ולכן היא שייכת לבחי' אחד ⁴⁴, שבאה מבחי' יחידה שבנפש הנקראת "אחת" (כראיתא בתוס') ⁴⁵:

ח. ומעתה יבוארו דברי המשנה "בעשרה מאמרות כו' להפרע מן הרשעים כו'":

נזכר לעיל דיוק המפרשים בלשון המשנה "להפרע מן הרשעים" (ולא – "להעניש"), שהכוונה בזה היא – "לגבות דילי' בדרך פרעון". כלומר, אין הכוונה (לענוש את החוטא לשם) נקמה, אלא עונש המביא את החוטא "לפרוע" את ה"חוב" שמחוייב "לשלם" עבור מעשהו הרע.

דהנה כל נשמה ירדה למטה בשליחותו של הקב"ה לעשות לו ית' דירה בתחתונים ⁴⁶, והוא – על ידי קיום

התשובה – שהחילוק ביניהם הוא ³⁵: עבודת הצדיקים היא בסדר של איש ישר הולך – האלקים עשה את האדם ישר ³⁶ – עבודה מסודרה כפי סדרי התורה; עבודת הבעלי תשובה: דאף מי שחטא ופגם ועבר את הדרך ר"ל, העברה על דרכי התורה, על ידי התשובה הוא חוזר ושב ומתקרב אל הקב"ה ומתדבק ("לדבקה") בו ומקיים מצוותיו בחילא יתיר ³⁷.

ועד"ז הוא בנוגע לפעולתם בעניני העולם: עבודת הצדיקים פועלת והיא רק בדברים המותרים ע"פ תורה, שהוא עוסק בהם לשם שמים וכו', אבל לא בדברים האסורים, שאין לצדיק מגע ומשא עמהם והוא דוחה אותם בתכלית הדחי' ³⁸. ועבודת הבעלי תשובה – ע"י התשובה ³⁹ הזדונות נעשו לו כזכיות ⁴⁰.

וכן הוא גם בנוגע לחילוקי דרגות בהנשמה בקשר לעבודת הצדיקים ועבודת התשובה – דמעלתה של עבודת התשובה היא בזה שבאה מצד בחי' יחידה שבנפש דוקא ⁴¹: עבודת הצדיקים, שהיא השלימות דעבודת ה' על פי סדר שצ"ל רגיל בחיים דבני – קשורה (בעיקר) עם העבודה ככחות (הגלויים ד) הנפש שהם במספר עשר

(42) יומא פה, ב.

(43) לק"ת תצא לט, סע"א. שה"ש שפ. ובארוכה ד"ה שובה תרניט. ובכ"מ. — וראה שעי"ת לאדהאמ"צ ח"ב חינוך פמ"ח, שאמיתית ענין "בכל מאדך" הוא כבעי"ת דוקא.

(44) להעיר מוח"א (קכט, סע"א ואילך) דתשובה היא "בשעתא חדא כו' ברגע חדא כו' מה דלא הוה... לצד"ג כו". וראה לקו"ש ח"ח ע' 121 ואילך.

(45) מנחות יח, א ד"ה עד אחת.

(46) תנחומא נשא טז. תניא רפל"ר.

(35) בהבא לקמן ראה גם ד"ה כיום השמע"צ תש"מ סו"ג (סה"מ מלוקט ח"א ע' שסו) ואילך. וש"נ.

(36) ל' הכתוב – קהלת ז, כט.

(37) זח"א קכט, ב. אגה"ת ספ"ח.

(38) ראה גם תניא פ"ו. לקו"ת שה"ש ו, ד.

(39) ראה בארוכה דרמ"צ קצא, א.

(40) יומא פו, ב.

(41) לקו"ת ראה כו, א. שה"ש מט, ב. ועוד.

ein Mensch, der gerade geht, geordnet – „G-tt hat den Menschen gerade erschaffen“³⁶ – der Dienst ist geordnet wie auch die Tora geordnet ist; der Dienst der Umkehrenden ist, dass auch der, der gesündigt hat und den Weg der Tora (G-tt behüte) verlassen hat, durch die Tschuwa, die Umkehr, kehrt er zurück, nah an G-tt heran, hängt ihm an und erfüllt seine Gebote mit mehr Kraft als vorher³⁷.

Ähnlich ist es auch bezugnehmend auf seine Aufgaben in der Welt: der Dienst der Gerechten wirkt nur in Bereichen, die laut der Tora erlaubt sind, Dinge die für G-tt getan werden, aber nicht verbotene Sachen, mit denen ein Gerechter keine Berührung hat, Sachen die er ablehnt³⁸. Und der Dienst der Umkehrenden: durch seine

Umkehr³⁹ werden seine Sünden als Verdienst angerechnet⁴⁰.

Und so ist es auch mit den unterschiedlichen Stufen der Seele, die mit dem Dienst der Gerechten und der Umkehr verbunden sind – der Vorteil beim Dienst der Umkehr ist, dass sie von Jechida schebenefesch („Einzig“ der höchste von fünf Ebenen) kommt⁴¹: der Dienst der Gerechten, der vollständige und ordnungsvolle G-ttesdienst der von Juden ausgeführt sein soll – ist verbunden (hauptsächlich) mit dem Dienst der zehn Kräfte der Seele (wie bereits erwähnt sind alle Sachen der Welt mit der Zahl zehn vollständig); aber der Dienst der Umkehr ist höher als jede gewöhnliche Ordnung.

- Gewöhnlich soweit, dass wenn er sagt, ich werde Sünden begehen und werde

36) Kohelet 7,29.

37) Sohar I 129, 2. Igeret HaTschuwa Ende 8. Kapitel.

38) Siehe auch Tanja Kapitel 7. Likutej-Tora Schir-HaSchirim 6, 4.

39) Siehe Derech-Mizwotecha 191, 1.

40) Joma 86 b.

41) Likutej-Tora Rehe 27, 1. Schir-HaSchirim 49, 2. und mehr.

(וכנ"ל, שהשלימות בכל עניני הבריאה תלוי' במספר עשר דוקא); אבל עבודת התשובה שהיא למעלה מסדר הרגיל

– רגיל עד כ"כ שהאומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה⁴² –

היא באופן ד"בכל מאדך"⁴³, למעלה ממדידה והגבלה דמספר עשר (וכחות הנפש), ולכן היא שייכת לבחי' אחד⁴⁴, שבאה מבחי' יחידה שבנפש הנקראת "אחת" (כראיתא בתוס'⁴⁵).

ח. ומעתה יבוארו דברי המשנה "בעשרה מאמרות כו' להפרע מן הרשעים כו'":

נזכר לעיל דיוק המפרשים בלשון המשנה "להפרע מן הרשעים" (ולא – "להעניש"), שהכוונה בזה היא – "לגבות דילי' בדרך פרעון". כלומר, אין הכוונה (לענוש את החוטא לשם) נקמה, אלא עונש המביא את החוטא "לפרוע" את ה"חוב" שמחוייב "לשלם" עבור מעשהו הרע.

דהנה כל נשמה ירדה למטה בשליחותו של הקב"ה לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁴⁶, והוא – על ידי קיום

התשובה – שהחילוק ביניהם הוא³⁵: עבודת הצדיקים היא בסדר של איש ישר הולך – האלקים עשה את האדם ישר³⁶ – עבודה מסודרה כפי סדרי התורה; עבודת הבעלי תשובה: דאף מי שחטא ופגם ועבר את הדרך ר"ל, העברה על דרכי התורה, על ידי התשובה הוא חוזר ושב ומתקרב אל הקב"ה ומתדבק ("לדבקה") בו ומקיים מצוותיו בחילא יתיר³⁷.

ועד"ז הוא בנוגע לפעולתם בעניני העולם: עבודת הצדיקים פועלת והיא רק בדברים המותרים ע"פ תורה, שהוא עוסק בהם לשם שמים וכו', אבל לא בדברים האסורים, שאין לצדיק מגע ומשא עמהם והוא דוחה אותם בתכלית הדחי'.³⁸ ועבודת הבעלי תשובה – ע"י התשובה³⁹ ה"זדונות נעשו לו כזכות"⁴⁰.

וכן הוא גם בנוגע לחילוקי דרגות בהנשמה בקשר לעבודת הצדיקים ועבודת התשובה – דמעלתה של עבודת התשובה היא בזה שבאה מצד בחי' יחידה שבנפש דוקא!⁴¹ עבודת הצדיקים, שהיא השלימות דעבודת ה' על פי סדר שצ"ל רגיל בחיים דבני – קשורה (בעיקר) עם העבודה בכחות (הגלויים ד) הנפש שהם במספר עשר

(42) יומא פה, ב.

(43) לק"ת תצא לט, סע"א. שה"ש שפ. ובארוכה ד"ה שובה תרניט. ובכ"מ. — וראה שע"ת לאדהאמ"צ ח"ב חינוך פמ"ח, שאמיתית ענין "בכל מאדך" הוא בבע"ת דוקא.

(44) להעיר מזה"א (קכט, סע"א ואילך) דתשובה היא "בשעתא חדא כו' ברגע חדא כו' מה דלא הוה... לצד"ג כו". וראה לקו"ש ח"ח ע' 121 ואילך.

(45) מנחות יח, א ד"ה עד אחת.

(46) תנחומא נשא טז. תניא רפלי"ו.

(35) בהבא לקמן ראה גם ד"ה ביום השמע"צ תש"מ סוס"ג (סה"מ מלוקט ח"א ע' שסו) ואילך. וש"נ.

(36) ל' הכתוב – קהלת ז, כט.

(37) זח"א קכט, ב. אגה"ת ספ"ח.

(38) ראה גם תניא פ"ו. לקו"ת שה"ש ו, ד.

(39) ראה בארוכה דרמ"צ קצא, א.

(40) יומא פו, ב.

(41) לקו"ת ראה כז, א. שה"ש מט, ב. ועוד.

zurückkehren, man ihm keine Zeit lässt um Tschuwa „Umkehr“ zu tun⁴² -

Sie ist in einer Art und Weise wie „deine ganze Kraft“⁴³, höher als jede Grenze und Maß der Zahl zehn (und Kräfte der Seele), und deswegen gehört sie zu „Echad“⁴⁴ (Eine), aus der Jechida schebenefesch, die Echad genannt wird (wie es in Tosfot⁴⁵ steht).

8. Und ab jetzt werden die Wörter der Mischna „mit Hilfe von zehn Sätzen. . . um das Böse zu tilgen etc.“ erklärt:

Es wurde weiter oben die Genauigkeit der Kommentare zur Formulierung der Mischna erwähnt „um das Böse zu tilgen“ (und nicht „Strafe zu geben“). Es bedeutet „seines zu sichern, als Tilgung“. Zu

sagen, es ist keine Absicht (den Sünder zu bestrafen und von ihm) Rache zu nehmen, sondern es ist eine Strafe, die den Sünder dazu bringt seine „Schuld“ zu tilgen. Schuld verpflichtet zu „tilgen“ wegen seiner bösen Tat.

Denn alle Seelen sind mit G-ttes Aufgabe hinab gekommen, um einen Ort „eine Wohnung“ für G-tt hier in der unteren Welt⁴⁶ zu fertigen und dass durch die Erfüllung der Tora und der Gebote. Jedoch, der der gesündigt habe, und den Weg der Tora (G-tt behüte) verlassen hat, wurde dadurch „schuldig“ an G-tt, weil er die Aufgaben, die er zu erfüllen hat, noch vervollständigen muss.

Und die Tilgung dieser Schuld, das ist die Sache der Tschuwa, denn durch sie verbessert er alles Fehlende, die seine Sünden verursachten. Und das ist die Bedeutung von „um das Böse zu tilgen“, das G-

42) Joma 85 b.

43) Likutej-Tora Teze 39, 1. Schir-HaSchirim und im Mamar Schuwa 5659 und mehr – siehe auch Scharej-Tschuwa zur Admur HaEmzai II Chinuch Kapitel 48, das die echte „deine ganze Kraft“ beim Ba’alej-Tschuwa ist.

44) Siehe Sohar I (ab 129 a) die Umkehr ist „in einer Stunde etc. in einem Moment etc.“. Siehe auch Likutej-Sichot 18 ab Seite 121.

45) Menachot 18 a, Absatz Ad Achat.

46) Midrasch-Tanchuma Nasso 16. Tanja Anfang Kapitel 36.

וזוהו "להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" – ש"פרעון" הרשעים הוא בזה, שהם מאבדין ומבטלים את המדידה וההגבלה שבעולם (מצד זה שנברא ב"עשרה מאמרות"), כי על ידי התשובה מתגלה בעולם יכלתו ית' שלמעלה מן העשרה מאמרות (ועשר ספירות), שאינה מוגדרת בגדר הבריאה והיא המנהגת את העולם – ע"ד שיהי' גם בגשמיות העולם לעת"ל שארץ ישראל תוציא גלוסקאות וכלי מילת⁵⁰ וכיו"ב.

ט. ועפ"ז יבואר המשך דברי המשנה:

בתחילת המשנה אומר התנא "בעשרה מאמרות נברא העולם ומה ת"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות" – שבזה מבאר (כנ"ל) שני הענינים שבאופן הבריאה: (א) ההגבלה שישנה בהבריאה מצד זה שנברא בעשרה מאמרות, (ב) ביחד עם זה ישנו ה"מאמר אחד (שבו) יכול להבראות", יכלתו ית' שאינו מוגדר בשום גדר, שגם היא פועלת בהבריאה, כנ"ל⁵¹;

ובהתאם לזה ממשיך בשני סוגי העבודה – העבודה ד"להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא

התומ"צ. אמנם מי שחטא ופגם ועבר את הדרך ר"ל, הרי נעשה עי"ז "בעל חוב" להקב"ה, כי צריך הוא להשלים את השליחות המוטלת עליו.

ותשלום חוב זה הוא ענין התשובה, שבה ועל ידה הוא מתקן כל החסרונות שפעל על ידי חטאיו. וזהו תוכן הענין ד"להפרע מן הרשעים", שהקב"ה תובע מן הרשעים שישלמו לו כביכול החוב – על ידי עשיית תשובה [וזהו ג"כ ענין העונשים כפשוטו, שתכליתם אינה בשביל העונש עצמו, אלא כדי להביא את האדם לידי תשובה]⁴⁷.

ועפ"ז יש לפרש בעומק יותר המשך דברי התנא "להפרע מן הרשעים" שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" – שגם זה (שהרשעים "מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות") יש בזה גם ענין למעליותא, בהתאם להעילוי שבעבודת התשובה, שע"י התשובה בונים "עולם חדש"⁴⁸ – הנהגה יום יומית בחילא יתיר דוקא, ועד שצמאה נפשם ביתר עוז מצמאון נפשות הצדיקים⁴⁹.

(47) ולאט לאט דוקא – כמפורש בהכתובים דפ' בחוקתי (כו: יח. כא. כג (ובפרש"י). כז. ועוד), והובא להלכה – ראה רמב"ם ריש הל' תעניות. וכן מפורש לגבי עונש על היחיד – ראה רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת. קדושים כ, א (וש"ג), הובא בפרש"י בהר כו, א. ובכ"מ. (48) נוסף ע"ז שהאדם נעשה מציאות חדשה – בלשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ד) "אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים", ונעשה ענין חדש בעולם – שזדונות נעשו לזכות, כנ"ל – הנה גם סדר ואופן עבודתו שלאח"ז – "עולם" שלו – הוא באופן חדש, ככפנים. (49) תניא פ"י.

(50) שבת ל, סע"ב. וש"י. וראה תניא פל"י. (51) מובן שכ"ז צ"ל (דוגמתו) בתורה (ואסתכל באורייתא וברא עלמא), ועד להלכה פסוקה, והם: (א) פס"ד ב"ד, (ב) ב"ד עונשין לצורך שעה אם רואים שהעם פורצים בעבירות (טושו"ע חו"מ ס"ב עיי"ש).

tt anklagt die Bösen sollen bei ihm ihre Schuld tilgen – durch die Umkehr (Tschuwa) [das ist auch der Sinn der Strafe: der Zweck ist nicht die Strafe selbst, sondern um den Mensch auf den Weg der Umkehr (Tschuwa) zu bringen⁴⁷].

Auf dieser Basis kann man auch den nächsten Satz in der Mischna erklären „(um das Böse) das die Welt zerstört, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, (zu tilgen)“ – das (die Bösen, die „die Welt zerstören, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde“) hat auch einen Vorteil, ähnlich wie der Vorteil, der beim Dienst der Umkehr entsteht, denn mit der Umkehr baut man eine „neue Welt“⁴⁸ –

47) Langsam, langsam – wie es im Abschnitt Bechukotaj (26: 18, 21, 23 (und im Raschi), 27, und mehr) steht, und in die Halacha gebracht wurde – siehe Rambam Anfang Ta’aniot. So wird es auch bezüglich der Einzelstrafe erklärt – siehe Rambam Ende Tumat-Zara’at. Kidduschin 20 a, wurde in Raschi Behar 26, 1 gebracht.

48) Zusätzlich zu dem, dass der Mensch wie neu gemacht wird – und wie der Rambam schreibt (Tschuwa 2, Kapitel Satz 4) „ich bin ein anderer, ich bin nicht der Mensch der diese Taten gemacht hat“, und es werden

(und die Bösen erreichen dadurch eine) tägliche Führung voller Kraft, bis die Seele einen stärkeren Durst erreicht, als die Seelen der Gerechten⁴⁹.

Und das ist „um das Böse, das die Welt zerstört, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, zu tilgen“ – das Vernichten und Annullieren der Maße und Grenze der Welt (die die Welt hat, weil sie „mit zehn Sätzen erschaffen wurde“) durch die Bösen ist ihre Tilgung, weil durch die Umkehr, durch Tschuwa, wird G-ttes Möglichkeit entdeckt, die Möglichkeit, die höher als zehn Sätze (und zehn Sfirot) und nicht durch die Grenze der Welt eingeschränkt ist, G’ttes Möglichkeit, die die Welt führt – ähnlich wie es in der Zukunft sein wird (beim Ankommen des Moschiach) Gebäck und hochwertige Seidenkleider

neue Dinge in der Welt gemacht – die Sünde werden wie Verdienste sein – wie erwähnt.

Auch die Ordnung und die Art seines Dienstes danach - seine „Welt“ – wird neu definiert. Wie bereits erklärt.

49) Tanja 7. Kapitel

וזהו "להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" – ש"פרעון" הרשעים הוא בזה, שהם מאבדין ומבטלים את המדידה וההגבלה שבעולם (מצד זה שנברא ב"עשרה מאמרות"), כי על ידי התשובה מתגלה בעולם יכלתו ית' שלמעלה מן העשרה מאמרות (ועשר ספירות), שאינה מוגדרת בגדר הבריאה והיא המנהגת את העולם – ע"ד שיהי' גם בגשמיות העולם לעת"ל שארץ ישראל תוציא גלוסקאות וכלי מילת ⁵⁰ וכו"ב.

ט. ועפ"ז יבואר המשך דברי המשנה:

בתחילת המשנה אומר התנא "בעשרה מאמרות נברא העולם ומה ת"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות" – שבזה מבאר (כנ"ל) שני הענינים שבאופן הבריאה: (א) ההגבלה שישנה בהבריאה מצד זה שנברא בעשרה מאמרות, (ב) ביחד עם זה ישנו ה"מאמר אחד (שבו) יכול להבראות", יכלתו ית' שאינו מוגדר בשום גדר, שגם היא פועלת בהבריאה, כנ"ל⁵¹;

ובהתאם לזה ממשיך בשני סוגי העבודה – העבודה ד"להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא

התומ"צ. אמנם מי שחטא ופגם ועבר את הדרך ר"ל, הרי נעשה עי"ז "בעל חוב" להקב"ה, כי צריך הוא להשלים את השליחות המוטלת עליו.

ותשלום חוב זה הוא ענין התשובה, שבה ועל ידה הוא מתקן כל החסרונות שפעל על ידי חטאיו. וזהו תוכן הענין ד"להפרע מן הרשעים", שהקב"ה תובע מן הרשעים שישלמו לו כביכול החוב – על ידי עשיית תשובה [וזהו ג"כ ענין העונשים כפשוטו, שתכליתם אינה בשביל העונש עצמו, אלא כדי להביא את האדם לידי תשובה].⁴⁷

ועפ"ז יש לפרש בעומק יותר המשך דברי התנא ("להפרע מן הרשעים) שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" – שגם זה (שהרשעים "מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות") יש בזה גם ענין למעליותא, בהתאם להעילוי שבעבודת התשובה, שע"י התשובה בונים "עולם חדש"⁴⁸ – הנהגה יום יומית בחילא יתיר דוקא, ועד שצמאה נפשם ביתר עוז מצמאון נפשות הצדיקים.⁴⁹

(47) ולאט לאט דוקא – כמפורש בהכתובים דפ' בחוקתי (כו: יח. כא. כג (ובפרש"י). כז. ועוד), והובא להלכה – ראה רמב"ם ריש הל' תעניות. וכן מפורש לגבי עונש על היחיד – ראה רמב"ם סוף הל' טומאת צרעת. קדושין כ, א (וש"ג), הובא בפרש"י בהר כו, א. ובכ"מ. (48) נוסף ע"ז שהאדם נעשה מציאות חדשה – בלשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ד) "אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים", ונעשה ענין חדש בעולם – שדורנות נעשו לזכות, כנ"ל – הנה גם סדר ואופן עבודתו שלאח"ז – "עולם" שלו – הוא באופן חדש, ככפונים. (49) תניא פ"י.

(50) שבת ל, סע"ב. וש"י. וראה תניא פל"י.
(51) מובן שכ"ז צ"ל (דוגמתו) בתורה (ואסתכל באורייתא וברא עלמא), ועד להלכה פסוקה, והם: (א) פס"ד ב"ד, (ב) ב"ד עונשין לצורך שעה אם רואים שהעם פורצים בעבירות (טושו"ע חו"מ ס"ב עיי"ש).

werden im Land Israel wachsen⁵⁰.

9. Auf dieser Basis wird auch der nächste Satz der Mischna erklärt:

Am Anfang der Mischna sagt der Tanna „Die Welt wurde mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen. Was lernen wir daraus? Denn eigentlich hätte sie auch mit nur einem Satz erschaffen werden können“ – er erklärt damit die oben genannten zwei Sachen über die Art und Weise der Erschaffung (A) die Einschränkung der Welt, weil sie mit zehn Sätzen erschaffen wurde, (B) damit gibt es auch den „einen Satz (erschaffen werden können)“, G-ttes Möglichkeit, die in keiner Grenze eingeschränkt ist, wie auch sie in der Welt wirkt, wie oben erwähnt⁵¹;

50) Schabbat 30b. Siehe auch Tanja 36. Kapitel.

51) Es ist verständlich, dass das alles sein muss (ähnlich) wie in der Tora (wie es geschrieben steht „er hat in die Tora geguckt und die Welt erschaffen“), und sogar wie in der Halacha (Gesetz) und sie sind A. Urteil des Bejt-Din. B. wenn der Bejt-Din die

Und passend dazu setzt er mit zwei Diensten die Wege fort – der Dienst „um das Böse, das die Welt zerstört, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, zu tilgen“, also der Dienst der Umkehr, der von „einem Satz erschaffen werden können“ kommt (und deswegen annulliert der Dienst die Einschränkung, die die Welt wegen der zehn Sätze hat)⁵²;

„Und um den Gerechten, die die Welt stützen, die mit zehn Sätzen erschaffen wurde, großen Lohn zu geben“ – denn durch den Dienst beim Erfüllen

Notwendigkeit sieht, weil das Volk Sünden begeht, bestrafen sie die Menschen (Schulchan-Aruch Choschen-Mischpat 2).

52) Aber auch das ist ein Grund warum die Welt mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen wurde (wie die einfache Erklärung des Mischna) – denn der Vorteil der Tilgung des Bösen (durch Tschuwa) drückt sich aus in dem das die Umkehrenden die Welt zerstören, die mit zehn Sätzen Erschaffen wurde und dadurch die Maße und Grenzen der Welt zerstören. Siehe Ma’amar Schuwa 5659 und mehr, dass die Liebe von „deiner ganzen Kraft“ kommt, nur durch Enge (siehe dort am Ende des Ma’amar „wurde die Welt auf Grund der Gerechtigkeit erschaffen, wäre der Dienst ständig durch Razo (Aufheben von unten nach oben) ausgeführt worden . . wie der Weg von Tschuwa, dass die Existenz des Menschen keinen Platz einnimmt (Bitul)“).

תחתון למטה ממנו") נעשים "דירה" לו ית'.

(משיחת ש"פ חו"ב תשמ"ב)

בעשרה מאמרות", כלומר עבודת התשובה הבאה מה"מאמר אחד יכול להבראות" (ולכן היא מבטלת את ההגבלה שנשתלשלה מהעשרה מאמרות למטה)⁵²;

"וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" – שעל ידי עבודתם בקיום התומ"צ, פועלים קיום וחיוזוק (בעשרה מאמרות, ועי"ז) בהבריאה עצמה.

ועפ"ז מתורץ מדוע הקדים התנא "להפרע מן הרשעים" לפני "וליתן שכר טוב לצדיקים" – כי נוסף ע"ז שעבודת התשובה היא למעלה מעבודת הצדיקים (כמאמר: מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו)⁵³ – הנה גם בנוגע לפעולתה בעניני העולם (שנברא בעשרה מאמרות) יש מעלה בעבודת התשובה⁵⁴, שדוקא על ידה גם ענינים של "זדונות" נהפכים לזכויות, כך שגם דברים תחתונים אלו ("תחתון שאין

52 אבל גם ענין זה הוא טעם לבריאת העולם בעשרה מאמרות (כפשטות הפירוש בהמשנה) – כי העילוי ב"פרעון חוב" הרשעים (ע"י תשובה) מתבטא בזה שישנן המדידות כו' העשרה מאמרות, וע"י עבודת התשובה הבע"ת הם "מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" (ביטול המדידות כו' שמצד העש"מ). וראה בארוכה ד"ה שובה תרניט (הנ"ל הערה 6) ועוד, שהאבה ד"בכל מארך" באה על ידי המיצר דוקא (וראה שם בסוף המאמר "ואם הי' נברא העולם במדה"ד הי' העבודה התמידית בבחינת רצוא. . בבחינת ביטול כל עצמותו וכמו ענין התשובה כו").

53 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד, מברכות לד, ב. זח"א שם.

54 וראה לקו"ת (בלק עג, סע"א. לקו"ת ראה שם). ועוד, שזהו תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה שנעשה בחי' בע"ת.

der Tora und der Gebote, wird die Existenz und Stärkung der Welt passieren.

Und laut dieser Erklärung wird auch die Frage warum der Tanna der Mischna mit „um das Böse zu tilgen“ beginnt, bevor „und um den Gerechten großen Lohn zu geben“ – denn zusätzlich zu dem, dass der Dienst der Umkehr höher als der Dienst des Gerechten ist (wie es steht geschrieben: dort wo *Baalej Teschuwa* (reue Sünder) stehen, können selbst vollkommen Rechtschaffene nicht stehen⁵³) – siehe, auch betreffend der Wirkung auf der Welt (die mit Hilfe von zehn Sätzen erschaffen wurde) gibt es den Vorteil des Dienstes der Umkehr⁵⁴, weil genau durch sie auch „Bosheit“ zu Verdienste umgewandelt werden, so dass auch solche niedrigen Sachen („so niedrig, dass es nicht niedriger sein

kann“) für ihn, für G-tt zur „Wohnung“ werden.

(Sicha von Schabbat Chukat-Balak 5742)

53) Rambam Teschuwa Kapitel 7 Absatz 4. Von Brachot 34 b. Sohar I.

54) Siehe Likutej-Tora (Balak 73, 1. Likutej-Tora Rehe) und mehr. Das ist die Hauptabsicht des Ankommen der Seele in der Welt, damit er Ba'al Teschuwa sein soll.